

Удосконалення системи правового регулювання щодо застосування технології блокчейн в Україні

Improvement of the Legal Regulation System Regarding the Application of Blockchain Technology in Ukraine

Сергій Безотосний¹
Serhiy Bezotosnyy

¹ Lviv University of Business and Law
99 Kulparkivska Street, Lviv, 79021, Ukraine

DOI: 10.22178/pos.126-1

JEL Classification: K39

Received 16.12.2025
Accepted 27.01.2026
Published online 31.01.2026

Corresponding Author:
Serhiy Bezotosnyy

© 2026 The Author. This article is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз проблем та перспектив удосконалення системи правового регулювання застосування технології блокчейн в Україні в умовах цифрової трансформації держави та суспільства. Досліджено особливості блокчейн-технології як децентралізованого механізму зберігання й верифікації даних, що здатний забезпечити прозорість, незмінність інформації та підвищення рівня довіри у правовідносинах. Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення використання блокчейну в Україні, виявлено його фрагментарність і відсутність системного підходу. Наголошено на необхідності формування комплексної правової моделі регулювання блокчейн-технологій з урахуванням міжнародного досвіду, принципів правової визначеності та захисту прав людини. Особливу увагу приділено проблемам юридичної сили смарт-контрактів, відповідальності суб'єктів децентралізованих систем, захисту персональних даних і кібербезпеки. Зроблено висновок, що ефективне впровадження блокчейн-технологій можливе лише за умови гармонійного поєднання технічних рішень і правових норм, спрямованих на забезпечення балансу між інноваційним розвитком та правовою стабільністю.

Ключові слова: блокчейн; правове регулювання; цифровізація; смарт-контракти; децентралізація; інформаційна безпека; цифрові права.

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the problems and prospects for improving the legal regulation of blockchain technology in Ukraine in the context of the digital transformation of the state and society. It examines the features of blockchain technology as a decentralised mechanism for storing and verifying data, capable of ensuring transparency, information immutability, and increasing trust in legal relations. The current state of regulatory and legal support for the use of blockchain in Ukraine is analysed, revealing its fragmentation and lack of a systematic approach. The need to develop a comprehensive legal model for regulating blockchain technologies, taking into account international experience, the principles of legal certainty and the protection of human rights, is emphasised. Particular attention is paid to the legal force of smart contracts, the responsibility of decentralised system entities, the protection of personal data, and cybersecurity. It was concluded that the effective implementation of blockchain technologies is possible only through a harmonious combination of technical solutions and legal norms that balance innovative development and legal stability.

Keywords: blockchain; legal regulation; digitalisation; smart contracts; decentralisation; information security; digital rights.

ВСТУП

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується активною цифровізацією державного управління, економіки та соціальних відносин. У цьому контексті технологія блокчейн постає як один із ключових інструментів трансформації традиційних механізмів правового регулювання. Її децентралізована природа, криптографічний захист і здатність забезпечувати незмінність даних створюють нові можливості для підвищення прозорості правових процесів і довіри між суб'єктами правовідносин.

Разом із тим впровадження блокчейн-технологій в Україні відбувається швидше на технологічному, ніж на нормативному рівні. Відсутність цілісної правової концепції регулювання блокчейну створює ситуацію правової невизначеності, що стримує повноцінне використання цієї технології у сфері публічного управління, фінансів, реєстраційних систем і судочинства. У результаті виникає розрив між технічними можливостями інновацій та чинними правовими механізмами.

Особливої актуальності набувають питання юридичного статусу блокчейн-операцій, правової природи смарт-контрактів, ідентифікації учасників децентралізованих мереж і визначення відповідальності у разі порушень або збоїв у функціонуванні системи. У традиційній правовій парадигмі ці питання розв'язуються через централізовані інституції, тоді як блокчейн пропонує альтернативну модель, де довіра забезпечується не державою, а алгоритмом.

В умовах євроінтеграційного курсу України особливого значення набуває також узгодження національного законодавства із міжнародними стандартами цифрового регулювання. Це вимагає не лише адаптації окремих нормативних актів, а й глибшого переосмислення ролі права у цифровому середовищі. Відтак удосконалення системи правового регулювання застосування блокчейн-технологій є важливим завданням сучасної юридичної науки та практики.

Проблеми правового забезпечення цифрових технологій розглядалися у працях українських і зарубіжних учених, зокрема В. Брижка, І. Арістової, О. Дзьобаня, Р. Сускінда, Л. Флоріді та інших. Водночас питання системного регулювання блокчейн-технологій в Україні до-

сі залишаються недостатньо розробленими, що зумовлює актуальність цього дослідження. Водночас, у цьому контексті, заслуговує на увагу праці таких вчених і практиків, як О. Кадетова [1], Ю. Когут [2], Д. Манько [3], А. Матвійчук [4] та О. Терлюк [5].

Метою статті є аналіз сучасного стану правового регулювання застосування технології блокчейн в Україні, виявлення ключових проблем і розроблення напрямів його вдосконалення з урахуванням потреб цифрової економіки та принципів правової держави.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Технологія блокчейн у правовому вимірі постає як інструмент, що трансформує традиційні уявлення про правові механізми фіксації, підтвердження та виконання зобов'язань. Її децентралізована архітектура дозволяє забезпечити незмінність записів і мінімізувати ризики фальсифікації, що є особливо важливим для реєстраційних і облікових систем. Водночас відсутність єдиного центру управління ускладнює застосування класичних норм відповідальності та контролю.

Аналіз чинного законодавства України свідчить, що правове регулювання блокчейн-технологій має фрагментарний характер. Окремі положення містяться у законодавстві про віртуальні активи, захист інформації та електронні довірчі послуги, однак вони не формують цілісної нормативної моделі. Це створює правові колізії та ускладнює практичне застосування блокчейну у сфері публічних послуг і комерційних правовідносин.

Однією з ключових проблем є визначення правового статусу смарт-контрактів. Хоча вони фактично виконують функції договорів, їх алгоритмічна природа не завжди узгоджується з принципами свободи договору, диспозитивності та можливості судового захисту. Автоматичне виконання умов смарт-контракту може не враховувати форс-мажорні обставини або зміни волі сторін, що ставить під сумнів їх відповідність традиційним правовим стандартам.

Не менш важливим є питання відповідальності суб'єктів блокчейн-мереж. У децентралізованих системах складно визначити, хто саме має нести юридичну відповідальність за порушення: розробник платформи, користу-

вач чи сукупність учасників мережі. Така ситуація потребує розроблення спеціальних правових механізмів, які б ураховували специфіку розподілених технологій.

Окремої уваги заслуговує проблема захисту персональних даних. Принцип незмінності інформації, що є перевагою блокчейну, може вступати в суперечність із правом на забуття та вимогами законодавства про захист персональних даних. Це зумовлює необхідність пошуку балансу між технологічною ефективністю та дотриманням фундаментальних прав людини.

У контексті удосконалення правового регулювання доцільним є використання міжнародного досвіду, зокрема підходів Європейського Союзу до регулювання цифрових технологій. Формування єдиних стандартів, правових дефініцій і принципів відповідальності сприятиме інтеграції України у глобальний цифровий простір та підвищенню інвестиційної привабливості блокчейн-проектів.

По-перше, удосконалення правового регулювання блокчейн-технологій в Україні має здійснюватися з урахуванням євроінтеграційних процесів та зобов'язань, що впливають з Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Як зазначає О. В. Кадетова, адаптація національного законодавства до правової системи ЄС передбачає не лише формальне запозичення норм, а й концептуальне переосмислення джерел права та механізмів їх реалізації у сфері інтелектуальної власності й інновацій [1]. У цьому контексті блокчейн може розглядатися як інструмент забезпечення прозорості обігу прав та захисту результатів інтелектуальної діяльності.

По-друге, важливим аспектом правового регулювання блокчейн-технологій є питання безпеки та стійкості цифрових систем. Дослідження Ю. І. Когута акцентують увагу на тому, що сучасні цифрові технології, зокрема блокчейн і штучний інтелект, повинні розглядатися крізь призму національної та економічної безпеки [2]. Відсутність чітких правових вимог до безпеки децентралізованих систем може створювати загрози зловживань, кібератак і маніпуляцій даними, що особливо небезпечно в умовах воєнного та післявоєнного періоду.

По-третє, правове регулювання блокчейну нерозривно пов'язане з процесами алгоритмізації юридичної діяльності. Як підкреслює Д. Г. Манько, формалізація права через юридичні технології змінює сам характер правозастосування, переводячи частину нормативних приписів у площину програмного коду [3]. Смарт-контракти у цьому сенсі виступають прикладом «оцифрованої норми права», що потребує спеціального правового режиму та доктринального осмислення з позицій теорії права.

По-четверте, удосконалення правового регулювання блокчейн-технологій має враховувати економічні наслідки їх впровадження. Ще у ранніх дослідженнях А. В. Матвійчука наголошувалося, що алгоритмічні та інтелектуальні системи змінюють логіку економічних процесів, впливаючи на моделі управління, прогнозування та прийняття рішень [4]. У поєднанні з блокчейн-технологією це створює підґрунтя для формування нових цифрових ринків, які потребують адекватного правового супроводу.

По-п'яте, особливого значення набуває досвід правового регулювання блокчейн-технологій у сфері публічного управління. О. І. Терлюк зазначає, що використання блокчейну в адміністративних процедурах, реєстрах і системах електронного врядування здатне суттєво підвищити рівень прозорості та довіри до органів влади [5]. Водночас відсутність чітких нормативних рамок може нівелювати потенційні переваги цієї технології та створити додаткові правові ризики.

По-шосте, правове забезпечення блокчейн-інновацій має розглядатися в ширшому контексті адаптації законодавства України до права Європейського Союзу. У колективній монографії за редакцією С. В. Глібка та О. В. Розгон наголошується, що ефективне регулювання інноваційного процесу можливе лише за умови комплексного поєднання приватноправових і публічно-правових механізмів [6]. Блокчейн у цьому контексті виступає як міжгалузевий об'єкт правового регулювання, що потребує узгодженості норм різних галузей права.

По-сьоме, актуальність удосконалення правового регулювання блокчейн-технологій посилюється в умовах війни та повоєнного відновлення України. Дослідження, присвячені трансформації економіки у кризових

умовах, підкреслюють роль цифрових технологій як інструменту забезпечення стійкості, прозорості фінансових потоків і контролю за використанням ресурсів [7]. Блокчейн у цьому аспекті може стати ефективним механізмом відновлення довіри до державних і економічних інституцій.

По-восьме, у сучасних умовах блокчейн-технології слід розглядати також як елемент комплексної системи протидії дезінформації та економічним загрозам. Як зазначається у працях, присвячених використанню штучного інтелекту для захисту економіки, поєднання алгоритмічних рішень і децентралізованих реєстрів здатне забезпечити вищий рівень достовірності даних і зменшити ризики маніпуляцій [8]. Це актуалізує необхідність правового закріплення стандартів використання блокчейну у критично важливих інформаційних системах.

Отже, удосконалення системи правового регулювання застосування блокчейн-технологій в Україні має відбуватися на засадах міждисциплінарності, поєднання європейських правових стандартів, вимог безпеки та економічної доцільності, що дозволить інтегрувати інноваційні рішення у правову систему без втрати її стабільності та ціннісного підґрунтя.

Таким чином, міждисциплінарний характер правового регулювання блокчейн-технологій зумовлює необхідність поєднання правових, економічних та інформаційно-технологічних підходів. Як засвідчують наукові дослідження у сфері алгоритмізації юридичної діяльності, сучасне право дедалі частіше взаємодіє з програмним кодом як особливою формою нормативності, що трансформує традиційні механізми правового впливу [3]. У цьому контексті блокчейн постає не лише як технічний інструмент, а як специфічний регулятор суспільних відносин, який потребує належного доктринального та нормативного закріплення.

Важливим орієнтиром удосконалення правового регулювання застосування блокчейн-технологій в Україні є імплементація європейських правових стандартів. Як наголошується у працях, присвячених адаптації національного законодавства до права Європейського Союзу, ефективно регулювання інновацій передбачає забезпечення правової визначеності, прозорості та балансу між приватни-

ми і публічними інтересами [1; 6]. Блокчейн у цьому аспекті може виступати інструментом реалізації принципів добросовісності та підзвітності, однак лише за умови належного правового супроводу.

Не менш значущим елементом правового регулювання є забезпечення цифрової та економічної безпеки. У наукових дослідженнях, присвячених проблематиці безпеки штучного інтелекту та цифрових технологій, підкреслюється, що відсутність чітких правових вимог до функціонування інноваційних систем може створювати системні ризики для держави та суспільства [2]. У зв'язку з цим правове регулювання блокчейн-технологій має передбачати встановлення стандартів захисту даних, відповідальності за зловживання та механізмів державного і громадського контролю.

З огляду на сучасні соціально-економічні умови, правове забезпечення блокчейн-інновацій набуває особливого значення у контексті відновлення та трансформації економіки України. Дослідження, присвячені ролі цифрових технологій у період війни та повоєнного відновлення, засвідчують, що блокчейн може сприяти прозорості фінансових потоків, ефективному управлінню ресурсами та зміцненню довіри до державних інституцій [7]. Водночас реалізація цього потенціалу можлива лише за умови наявності стабільного та передбачуваного правового середовища.

Крім того, сучасний етап цифрового розвитку актуалізує питання взаємодії блокчейн-технологій із системами штучного інтелекту, зокрема у сфері протидії дезінформації та захисту економічних інтересів. Як зазначається у колективних дослідженнях, поєднання децентралізованих реєстрів і алгоритмічних механізмів аналізу даних відкриває нові можливості для забезпечення достовірності інформації та зменшення ризиків маніпуляцій [8]. Це потребує формування комплексного правового підходу, спрямованого на узгодження інноваційного розвитку з фундаментальними принципами прав людини та правової держави.

ВИСНОВКИ

Технологія блокчейн є потужним каталізатором трансформації правової системи України

в умовах цифровізації. Її впровадження відкриває нові можливості для підвищення прозорості, ефективності та довіри у правовідносинах, водночас породжуючи низку складних правових викликів. Відсутність системного підходу до правового регулювання блокчейн-технологій стримує їх повноцінне використання та створює ризики правової невизначеності.

Удосконалення системи правового регулювання має ґрунтуватися на комплексному підході, який поєднує адаптацію чинного законодавства, розроблення спеціальних нормативних актів і врахування міжнародних стандартів. Особливу увагу слід приділити правовому статусу смарт-контрактів, механізмам відповідальності у децентралізованих системах, захисту персональних даних і забезпеченню кібербезпеки.

Перспективним напрямом подальших досліджень є формування концепції правового регулювання блокчейн-технологій, орієнтованої на принципи правової визначеності, інноваційної відкритості та захисту прав людини. Лише за умови гармонійного поєднання технічних рішень і правових норм блокчейн може стати ефективним інструментом розвитку цифрової держави та правової системи України.

Крім того, слід зазначити, що подальший розвиток блокчейн-технологій в Україні неможливий без формування сталої правової доктрини цифрових інновацій. Така доктрина має визначати місце блокчейну у системі джерел права, окреслювати межі втручання держави у децентралізовані процеси та встановлювати критерії юридичної відповідальності у цифровому середовищі. Відсутність єдиної концептуальної основи призводить до фрагментарності правового регулювання й знижує ефективність правозастосовної практики.

У цьому зв'язку перспективним напрямом подальших наукових досліджень є розроблення інтегрованої моделі правового регулювання блокчейн-технологій, що враховуватиме виклики цифрової безпеки, економіч-

ної стійкості та захисту прав людини. Формування такої моделі сприятиме не лише розвитку інновацій, а й утвердженню України як повноцінного суб'єкта глобального цифрового правопорядку.

У контексті викладеного слід наголосити, що удосконалення системи правового регулювання блокчейн-технологій в Україні має здійснюватися не фрагментарно, а на основі цілісної стратегії цифрового розвитку держави. Така стратегія повинна враховувати особливості децентралізованих технологій, їх вплив на традиційні правові інститути та необхідність забезпечення правової визначеності для всіх учасників цифрових правовідносин. Формування системного підходу дозволить уникнути нормативних колізій і створити передумови для сталого впровадження блокчейн-рішень у публічному та приватному секторах.

Водночас важливим завданням правової науки є розроблення концептуальних засад відповідальності у децентралізованих цифрових системах. В умовах, коли правові наслідки дедалі частіше визначаються алгоритмічними механізмами, постає потреба у переосмисленні традиційних підходів до юридичної відповідальності, контролю та нагляду. Це вимагає поєднання нормативного регулювання з етичними принципами використання цифрових технологій, що дозволить зберегти гуманістичний характер права в умовах його технологічної трансформації.

Насамкінець слід зазначити, що блокчейн-технології мають потенціал стати важливим чинником модернізації правової системи України та її інтеграції у глобальний цифровий простір. Реалізація цього потенціалу залежить від здатності правової системи адаптуватися до нових технологічних викликів, зберігаючи баланс між інноваційністю, безпекою та захистом прав людини. Саме такий підхід дозволить забезпечити не лише ефективне правове регулювання блокчейн-технологій, а й утвердження принципів верховенства права та довіри у цифровому суспільстві.

REFERENCES

1. Kadietova, O. (2019). *Ukraine's Association Agreement with the European Union is a source of intellectual property law*. Kyiv: Yurinkom Inter (in Ukrainian).

2. Kohut, Yu. (2024). *Artificial intelligence and security*. Kyiv: SIDKON; Dakor (in Ukrainian).
3. Manko, D. (2019). *Legal technologies and algorithms for formalising law in legal practice*. Odesa: Feniks (in Ukrainian).
4. Matviichuk, A. (2011). *Artificial intelligence in economics: neural networks, fuzzy logic*. Kyiv: KNEU (in Ukrainian).
5. Terliuk, O. (2024). *Legal regulation of blockchain technology in public administration: aspects of international and Ukrainian experience of use*. Lviv: Rastr-7 (in Ukrainian).
6. Hlibka, S., & Rozghon, O. (Eds.). (2022). *Legal support for the innovation process in the context of adapting Ukrainian legislation to European Union legislation*. Kharkiv: Research Institute for Legal Support of Innovative Development (in Ukrainian).
7. Cherep, O., & Ohrenych, Yu. (Eds.). (2025). *Artificial Intelligence And Digital Technologies In The Transformation Of Ukraine's Economy During The War And Post-War Recovery*. Ryha: Baltija Publishing (in Ukrainian).
8. Cherep, O. (Eds.). (2025). *Artificial Intelligence As A Tool To Protect The Economy From Disinformation: Innovative Solutions And International Practices*. Ryha: Baltija Publishing (in Ukrainian).